

Anglický jazyk

Charakteristika predmetu

Vyučovací predmet anglický jazyk patrí medzi všeobecnovzdelávacie predmety a spoločne s vyučovacím predmetom slovenský jazyk a literatúra vytvára vzdelávaciu oblasť Jazyk a komunikácia.

Politickými a spoločenskými zmenami, intenzívnym rozvojom médií sa náš svet stále zmenšuje. Sústavne sme konfrontovaní rozmanitosťou osobitostí iných krajín, iných kultúr a jazykov. Vyučovanie cudzích jazykov, interkultúrne učenie sa je neodmysliteľnou súčasťou školského života. V posledných rokoch je jedným z ťažísk v našom školstve práve vyučovanie cudzích jazykov a záujem zo strany žiakov, či rodičov o štúdium cudzích jazykov neustále rastie. Nielen rodičia, ale aj celospoločenský vývin, otvorenie našej krajiny do Európy a jej štruktúr si žiada dobré ovládanie cudzích jazykov, dobré vedomosti a komunikatívne zručnosti.

Jednou z možností, ako čeliť týmto požiadavkám, je skorý začiatok vyučovania cudzích jazykov. Skorý začiatok vyučovania anglického jazyka:

- má pozitívny vplyv na celkový rozvoj osobnosti dieťaťa
- otvára nový horizont pre rozmanitosť kultúr
- odbúrava už v mladosti etnocentrické myslenie
- pomáha vytvárať tolerantnosť voči všetkému inokultúrnemu
- uľahčuje chápanie a reflektovanie vlastného jazyka a vlastnej kultúry

Osvojenie si anglického jazyka pomáha žiakovi prekonávať bariéry a tak prispievať k zvýšeniu jeho mobility v osobnom živote, v ďalšom štúdiu a napokon uplatnením sa na trhu práce.

ISCED 1 primárne vzdelávanie	
Názov predmetu:	Anglický jazyk
Ročník:	Prvý
Časová dotácia:	2 h týždenne/ 66 ročne
Počet hodín v ŠVP:	0 h
Počet hodín v ŠkVP:	2 h
Vyučovací jazyk:	slovenský

Časová dotácia: 2 hodiny týždenne/ 66 hodín ročne

2 Ciele predmetu

Podľa Spoločného európskeho referenčného rámca pre jazyky všeobecné ciele vyučovacieho predmetu anglický jazyk vychádzajú z modelu všeobecných kompetencií a komunikačných jazykových kompetencií. Pri formulácii cieľov vyučovacieho predmetu sa zdôrazňuje činnostne zameraný prístup - na splnenie komunikačných úloh sa žiaci zapájajú do komunikačných činností a ovládajú komunikačné stratégie.

Cieľom vyučovacieho predmetu anglický jazyk v 1. ročníku ZŠ je:

- vytvoriť pozitívny vzťah dieťaťa k cudziemu jazyku
- umožniť žiakovi osvojovať si jazyk prirodzeným postupom, od slovnej úrovne
- viesť ho k porozumeniu cudzieho jazyka pomocou odhadu
- uplatňovať princípy osvojovania si cudzieho jazyka a) maximálne vystavenie cudziemu jazyku b) cudzí jazyk musí mať vysokú kvalitu c) využívať aktivitu dieťaťa a jeho fantáziu d) rešpektovať prirodzený vývin jazyka

3 Špecifiká vyučovania cudzích jazykov v primárnom vzdelávaní

V začiatkovej fáze skorého vyučovania anglického jazyka hrajú dôležitú úlohu parajazykové (rytmus, intonácia) a nonverbálne (mimika, gestikulácia) prostriedky. V prvom rade má dieťa jazyk zažiť a použiť v komunikácii s partnerom. Pritom majú u začiatníkov prednosť počúvanie a hovorenie. Čítanie a písanie sa pridávajú postupne podľa schopnosti detí a v rámci kontextu (napr. slová, ktorých písaný a počutý tvar sa neodlišuje - hot dog, desk, pen atď.).

Pri používaní jazyka sa dieťa oboznámi so štruktúrami jazyka hravou formou. Ich systematizácia vo forme gramatickej progresie ostáva však obsahom neskoršieho vyučovania. Správne zvolenými metódami sa

- má vytvoriť atmosféru, v ktorej sa môže dieťa učiť bez strachu a stresu
- má využiť a motivovať chuť dieťaťa do učenia sa a jeho prirodzená zvedavosť
- majú zohľadňovať potreby dieťaťa a hlavne umožniť mu učiť sa všetkými zmyslami

- má dieťa naučiť reagovať v anglickom jazyku, aktívne ho používať a postupne sa osamostatniť.

Skorý začiatok vyučovania anglického jazyka sa musí zabezpečiť vyučujúcimi na vysokej odbornej úrovni

- v oblasti výslovnosti (veľká schopnosť imitácie u detí)
- v oblasti používania všetkých sociálnych foriem práce (práca vo dvojici, skupinová práca, a i. - socializácia detí)
- v oblasti všetkých druhov detskej literatúry (radosť a ochota detí recitovať a dramatizovať)
- v oblasti pedagogiky primárneho stupňa, ako aj metodiky skorého vyučovania cudzích jazykov.

4 Kompetencie

Podľa Spoločného európskeho referenčného rámca pre jazyky pri používaní a učení sa jazyka sa rozvíja celý rad kompetencií. Učiaci sa využíva nielen všeobecné kompetencie, ale aj celý rad komunikačných jazykových kompetencií, ktoré spolupôsobia v rozličných kontextoch a v rôznych podmienkach. Zapája sa do jazykových činností, ktoré sa týkajú jazykových procesov, pri ktorých prijíma texty vo vzťahu k témam z konkrétnych oblastí. Pri tomto procese aktivuje tie stratégie, ktoré sa mu zdajú na splnenie úloh najvhodnejšie. Kompetencie definujeme ako súhrn vedomostí, zručností, postojov a hodnôt, ktoré umožňujú osobe konať.

4.1 Všeobecné kompetencie

Všeobecné kompetencie sú tie, ktoré nie sú charakteristické pre jazyk. Zahŕňajú široké spektrum spôsobilostí, ktoré sa týkajú napríklad sebauvedomenia, procesu učenia sa a sú nevyhnutné pre rôzne činnosti, vrátane jazykových činností (SERR, 2013, s. 12).

Žiak dokáže:

- osvojiť si efektívne stratégie učenia, ktoré vedú k pochopeniu potreby vzdelávania sa v cudzom jazyku,
- sústrediť sa na prijímanie informácií,
- používať získané vedomosti a spôsobilosti.

4.2 Komunikačné jazykové kompetencie

Komunikačné jazykové kompetencie umožňujú žiakovi konať s použitím konkrétnych gramatických prostriedkov (SERR, 2013, s. 12).

Žiak dokáže:

- používať známe každodenné výrazy, najzákladnejšie slovné spojenia a jednoduché vety a rozumieť im, predstaviť seba a iných,

- porozumieť jednoduchým otázkam a odpovedať na ne,
- jednoducho opísať seba, svoju rodinu a kamarátov,
- dohovoriť sa jednoduchým spôsobom s využívaním prevažne verbálnych, ale aj neverbálnych komunikačných prostriedkov v kontexte každodennej komunikácie.

4.3 Jazykové kompetencie

Žiak dokáže:

- používať iba najzákladnejší rozsah jednoduchých slov a výrazov týkajúcich sa jeho osoby a záujmov,
- používať základný repertoár slovnej zásoby, izolovaných slov a slovných spojení,
- ovládať výslovnosť obmedzeného repertoáru naučenej slovnej zásoby.

4.4 Sociolingválne kompetencie

Žiak dokáže:

- nadviazať základnú spoločenskú komunikáciu,
- pozdraviť sa, rozlúčiť sa, predstaviť sa, poďakovať sa.

5 Výkonový štandard

Komunikačné jazykové činnosti a stratégie

Výkonový štandard určuje požiadavky na komunikačné jazykové činnosti a stratégie: počúvanie s porozumením, čítanie s porozumením, písomný prejav a ústny prejav, ktoré má žiak dosiahnuť na konci príslušného ročníka. Navrhované delenie výkonových štandardov do ročníkov je iba odporúčané, pričom žiak musí na konci primárneho vzdelávania dosiahnuť úroveň A 1.1+. Jazykové činnosti a stratégie sa rozvíjajú väčšinou integrovane, t. j. viaceré súčasne. Dôraz na konkrétne jazykové činnosti sa odvíja od komunikačnej situácie, v ktorej sa účastníci komunikácie nachádzajú.

Receptívne činnosti a stratégie

Rozvoj počúvania s porozumením sa pri vyučovaní cudzieho jazyka v primárnom stupni vzdelávania považuje za kľúčový. Žiak počúva rôzne dialógy, texty, príbehy a pod. v anglickom jazyku, ktoré potom ako model imituje a používa v rozličných situáciách. Vnímanie a porozumenie zvukovej podoby jazyka je východiskom pre rozvoj ostatných komunikačných jazykových činností a stratégií. Osvojenie si zvukovej podoby jazyka predchádza osvojeniu si jeho písomnej podoby.

Počúvanie s porozumením a ústny prejav – výkonový štandard

Žiak na konci prvého ročníka dokáže:

- používať iba základný rozsah jednoduchých výrazov týkajúcich sa osobných údajov
- využívať základný repertoár slovnej zásoby izolovaných slov a slovných spojení vzťahujúcich sa na konkrétne situácie rozumie známym každodenným výrazom a najzákladnejším frázam,
- pozdraviť sa, rozlúčiť, predstaviť sa, poďakovať
- orientačne pracovať s obrázkovým slovníkom a odpísať slová, v ktorých sa písaný a počutý tvar neodlišuje,
- reagovať na pokyny učiteľa v triede.

6 Kľúčové kompetencie a funkcie jazyka

V rámci primárneho vzdelávania sa v cudzích jazykoch rozvíjajú iba kompetencie a funkcie špecifikované v časti obsahový štandard, v súlade s výkonovým štandardom v cudzom jazyku pre žiakov mladšieho školského veku.

Prehľad spôsobilostí na úrovni žiaka v 1. ročníku podľa ISCED 1

1. Nadviazať kontakt v súlade s komunikačnou situáciou
2. Vypočuť si a podať informácie
3. Vybrať si z ponúknutých možností
11. Stanoviť a prijať pravidlá alebo povinnosti
17. Reagovať pri prvom stretnutí

7 Obsahový štandard

Obsahový štandard pozostáva z kompetencií, ktoré sú bližšie špecifikované funkciami jazyka.

Obsahový štandard – 1. ročník

Kompetencia č.1 : Nadviazať kontakt v súlade s komunikačnou situáciou

Funkcie: Pozdraviť sa, Predstaviť sa, Poďakovať sa, Rozlúčiť sa

Interakčné schémy: Hello/Hi, Good morning, Good afternoon, Good evening.

My name is... Thank you/Thanks, Good night, Goodbye, Bye – bye.

Jazyková dimenzia: Sloveso byť v prítomnom jednoduchom čase.

Kompetencia č. 2: Vypočuť si a podať informácie

Funkcie: Informovať sa

Interakčné schémy: What's this? It's a ... What colour is a..? It's red. Is it a...? Yes, it is. No, it isn't. He/She is. They are.

Jazyková dimenzia: Sloveso byť v prítomnom jednoduchom čase. Opytovacie zámeno what/čo. Základné prívlastňovacie zámená môj, tvoj. Osobné zámená on, ona, oni.

Kompetencia č. 3: Vybrať si z ponúkaných možností

Funkcie: Identifikovať

Interakčné schémy: I'm nine. What colour is it? It's red. They are...I have got...I like/don't like...

Jazyková dimenzia: Abeceda, Základné číslovky 0-20, Sloveso have got/ mať, Sloveso like/mať rád - don't like/nemať rád.

Kompetencia č. 11: Stanoviť, oznámiť a zaujať postoj k pravidlám alebo povinnostiam

Funkcie: Vyjadriť príkaz/zákaz

Interakčné schémy: Open/Close your books. Don't run/talk. Sit down/Stand up. Let's share/work. Listen. Read. Sing. Come here. Don't touch.

Jazyková dimenzia: Rozkazovací spôsob

Kompetencia č. 17: Reagovať pri prvom stretnutí

Funkcie: Reagovať na predstavenie niekoho

Interakčné schémy: Hello. I'm Jane.How are you? Fine, thanks. And you?

Jazyková dimenzia: Jednoduchý prítomný čas, tvorba otázky

8 Tematické okruhy

K základným tematickým okruhom boli pričlenené podtémy, ktoré bližšie špecifikujú tematické okruhy. Naplnenie každého tematického okruhu konkrétnou slovnou zásobou sa odvíja od používaných materiálno-didaktických prostriedkov a korešponduje s rozvíjanými kompetenciami, ktoré sú stanovené v obsahovom štandarde.

Rodina a spoločnosť (20 h)

Osobné údaje

Rodina - vzťahy v rodine

Ľudské telo (6 h)

Starostlivosť o zdravie

Vzdelávanie (12 h)

Škola a jej zariadenie

Učebné predmety

Človek a príroda (7 h)

Zvieratá

Voľný čas a záľuby (7 h)

Záľuby

Stravovanie (8 h)

Jedlá

Odievanie a móda (6 h)

Základné druhy oblečenia

9 Postup pri rozvíjaní komunikačných jazykových činností a stratégií

Počúvanie s porozumením a ústny prejav ako primárna činnosť

V počiatočných etapách je vyučovanie cudzieho jazyka zamerané na nácvik správnej výslovnosti, budovanie aktívnej slovnej zásoby a komunikačných jazykových činností a stratégií. Rozvíjajú sa receptívne činnosti: počúvanie ako jazykový vzor a zdroj gramatických prostriedkov a produktívne činnosti, ústny prejav, v ktorom dôležitú úlohu zohráva reprodukčná fáza - rôzne druhy opakovania. Na začiatku výučby žiaci musia veľa počúvať. Každá cudzojazyčná rečová činnosť učiteľa je sprevádzaná jeho neverbálnymi komunikačnými prejavmi (mimika, gestikulácia, názorný, napr. obrázkový materiál), je motivujúca, aby žiaci radi počúvali. Ústny prejav žiakov sa na tomto stupni realizuje väčšinou imitatívnou formou (opakovanie jazykových štruktúr alebo len jednotlivých slov).

Začiatky čítania a písania

Čítanie a písanie sa pridávajú postupne podľa schopnosti detí a v rámci kontextu (napr. slová, ktorých písaný a počutý tvar sa neodlišuje -hot dog, desk, pen atď.).

10 Hodnotenie

V počiatočnej fáze učenia sa cudzieho jazyka v primárnom vzdelávaní má hodnotenie žiakov predovšetkým motivačnú a formatívnu funkciu. Hodnotiť sa bude priebežne na každej vyučovacej hodine. Na hodnotenie predmetu vychádzame z Metodického pokynu č. 7/2009-R z 28. apríla 2009 na hodnotenie žiakov základnej školy. Anglický jazyk klasifikujeme. Hodnotiť žiaka a následne klasifikovať musíme

komplexne, na princípe individuálneho prístupu k osobnosti a hľadať u žiaka iba dobré veci. Snažíme sa pri klasifikácii sledovať a zisťovať prírastok vedomostí.

Obsah hodnotenia

Počúvanie s porozumením: hodnotiť sa budú také úlohy, ktoré im umožňujú demonštrovať pochopenie prostredníctvom neverbálnych prostriedkov - označovanie a spájanie obrázkov, vyfarbovanie a kreslenie s porozumením - 10 tematických mini testov.

Ústny prejav: výroky žiakov v cudzom jazyku sa nebudú hodnotiť izolovane, ale budú vnímané v kontexte situácie. Dôraz bude kladený na splnenie komunikačného zámeru. Budú sa overovať komunikačné zručnosti (hranie rolí, používanie fráz pre danú komunikačnú situáciu) prostredníctvom komunikačných situácií – Zoznámenie sa – napr. Ako sa voláš? Ako sa máš?...Čo je to? Osobitná pozornosť bude venovaná správnej výslovnosti a náležitej intonácii.

Spôsoby hodnotenia:

- Hodnotenie učiteľom: ústnou formou alebo písomnou formou: jeho cieľom je ohodnotiť vedomosti žiaka a jeho spôsobilosti, pomáhať učiteľom aj žiakom monitorovať pokrok žiaka v učení. Forma a obsah hodnotenia budú reflektovať skúsenosti detí z vyučovania (typy úloh sú žiakom známe z vyučovacieho procesu).
- Hodnotenie spolužiakmi: má mať motivačnú funkciu, viesť žiakov k väčšej vzájomnej tolerancii a naučiť ich všímať si pozitíva práce spolužiakov, čo môže pozitívne ovplyvniť atmosféru v triede, pretože žiaci sa učia rešpektovať jeden druhého.
- Sebahodnotenie: rozvíja kognitívne spôsobilosti žiaka, ako je napríklad monitorovanie vlastného pokroku v učení, uvedomovanie si svojich schopností, štýlov učenia a kladenia si vlastných cieľov. Proces hodnotenia prebieha zo začiatku v materinskom jazyku. Medzi najčastejšie metódy sebahodnotenia patria: portfólio a rozhovory s učiteľom. Portfólio obsahuje sebahodnotiace záznamy a práce, ktoré žiak vytvorí počas určitého obdobia. Súčasťou portfólia sú písomné práce, kresby, projekty a pod., ktoré si do portfólia vyberá žiak podľa vlastného uváženia.

Literatúra

Ianuzzi, S.: 2014. First friends 1, Class Book, 2. edícia. Oxford University Press 2014. ISBN: 978-0-19-443218-4

Straková, Z. – Cimermanová, I. 2010. *Učiteľ cudzieho jazyka v kontexte primárneho vzdelávania*. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove. 2010. s. 29. ISBN 978 – 80 – 555 – 0232 – 8

Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky, učenie sa, vyučovanie, hodnotenie.

Bratislava: ŠPÚ, 2006. 252 s. ISBN 80-58756-93-5, revidované vydanie 2013.

Štátny vzdelávací program pre 1. stupeň ZŠ - Anglický jazyk príloha ISCED 1